

A korál dicsérete

Néhány évvel ezelőtt szomorú dokumentumfilmet láttam a szovjet időben Szi-bériába deportált baltiokról, azt hiszem: észtekről. Sok részletre bizonyosan pontatlanul emlékszem, talán hasonló filmélmények is keverednek az emléképekbe, de amiről most írok, az hihetőleg pontosan megmaradt bennem. Képsorok elgyötört arcokról, testi és lelki nyomorról, vallomások nyelvvesztésről, beletörődésről a megváltoztathatatlanba és néha vágyódásról a rég odaveszett haza után. S az elhagyatottságról: aki tudott, a fiatalabbak, a merészebbek, engedtek a hazahívó toborzásnak, aki maradt, az vagy nem mert vállalkozni az útra, vagy a jólét ígérete sem tudta visszahívni a szülőföldre vált idegenségből.

Valamikor templomot is építettek maguknak, de a hatóság bezárta vagy valamiféle szórakozóhely lett belőle. A fiatalok elmentek, s a leromlott épület ott áll egy üres dombtetőn, bedeszkázott ajtóval. Papjuk, egyházi életük évtizedek óta sem volt a száműzötteknek.

Egy filmrészleten a templom előtt a földön néhány asszony ül. Egy elronyolódott énekeskönyvből énekelnek. Lassan, vontatottan, fölismerhetetlenül szól az evangélikus korál. Ez az egy énekeskönyv és ezek az énekek maradtak meg a keresztény hit közvetítőinek, s ez a néhány bizonytalan hangú asszony maradt keresztény gyülekezetnek. Megrepedt nád, eltört gyertya.

Trajtler Gábor lelkész-orgonaművész, a Deák téri templom kántora vallomások szavait olvasva —a korálokról, sőt: a korálról— jutottak eszembe a megrázó képek és hangok. Azt mutatják meg, ami az ő soraiból —és evangélikus lelkészek, egyházenészek e lap hasábjain is újra meg újra olvasható, hasonló megnyilatkozásaiból is— kiderül: nincs más, ami annyira meghatározná az evangélikus önazonosságot, mint a lutheránus korál. Sőt, ha nincs lelkész, nincs hitoktatás, nincs igehirdetés, nincsenek hiánytalanul kiszolgáltatta a szentiségek, nincs rendszeres és szabályos istentiszteleti élet, —nem eszményi állapot, de mégis— képes a keresztény hit töredékességben is hiteles átadására, vagy legalább a keresztény reménység ébrentartására.

De mintha olykor a féltés szólama is kiszólna a korál dicséretének hangjai közül! Talán úgy érzik, nem elég az öntudatlan továbbéneklés: tudatosítani kell a korál minőségét, értékét, a megőrzés kötelességét. Meg kell erősíteni az önazonosságot. Olyan ügy ez, az evangélikus keresztény sajátos szolgálata, amelyre érdemes föltenni akár egy egész életet is: a korállal kezdeni és a korállal fejezni be, énekelni, énekelteni, tanítani, cantus firmusként és ornamentekbe rejtve orgonálni, harmonizálni, földolgozni, tudósként búvárolni, énekeskönyvbe szerkeszteni. Mindenekelőtt: énekelni.

A korál dicséretébe bújtatva a 75 éves Trajtler Gábort, kollégánkat és barátunkat is méltatjuk. Életéért és szolgálatáért, az eddigiért és a hátralevőért is *all Ehr und Lob soll Gottes sein.*